

શ્રી ભગવતી સૂત્રના પચવીગમા શતકના સાતમા
ઉદ્દેશામાથી ઉદ્ધરેલું

શ્રી પંચસંયત પ્રકરણ

ગુજરાતી ભાષામા અશ્વોત્તરરૂપે

લખનાર —

અદ્યમતિ કુવગ્ન આણ દણ
ભાવનગર

પ્રકાશક —

શ્રી જૈન ધર્મ પ્રસાગક સભા
ભાવનગર

વિક્રમ અવત ૧૯૯૩

વીર સવત ૨૪૬૩

પ્રકરણોના અભ્યાસી
સાધુ સાધ્વી નિગેઝેને માટે ભેટ

અરીનાગ માટે
કિંમત ચાગ આના

શ્રી ભગવતી સૂત્રના પચવીશમા ગતકના સાતમા
ઉદ્દેશાભાષી ઉદ્ધરેલું

શ્રી પંચસંયત પ્રકરણ

ગુજરાતી ભાષામાં પ્રશ્નોત્તરરૂપે

લખનાર —

અદ્યપ્રભતિ કુવંજી આણંદજી
ભાનનગર

પ્રકાશક —

શ્રી જ્ઞેન ધર્મ પ્રમાણક સલા
ભાનનગર

વિક્રમ મવત ૧૯૯૩

વીર સવત ૨૪૬૩

પ્રકરણોના અગ્રયાસી
સાધુ સાધ્વી વિગેને માટે ભેટ

ખરીનાર માટે
દિ મન ચાર આના

મુદ્રકે ચાહ ગુલાબચંદ સન્નુભાઈ,
શ્રી મહોદય પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ દાણુપીઠ, જાવનગર.

પ્રસ્તાવના

આ ટૂંકી પ્રસ્તાવનામા માત્ર પ્રાર્થના જ કરવાની છે, કારણ કે આ પ્રકરણ રચવાનો પ્રસ્તાવ તો પ્રાચીન ગ્રંથોમાં લખેલો છે.

શ્રી પચનિર્ઘ્ન પ્રકરણમા પાંચ પ્રકારના નિર્ઘ્ન ઉપર ૩૬ દ્વાર ઉતારેલા છે, તે જ પ્રમાણે આ પ્રકરણમા પાંચ પ્રકારના સયત (ચારિત્ર) ઉપર ૩૬ દ્વાર ઉતારેલા છે તેના નામ પ્રકરણના પ્રારંભમા આપેલા છે અને તે દરેક દ્વારનું વિવરણ ક્રમશઃ આપવામા આવ્યું છે.

આ પ્રકરણની રચના એક જાળચેષ્ટારૂપ કહી શકાય તેમ છે, છતાં તેને મહાપુરુષનો અર્થ થયેલ હોવાથી કાંઈક કિંમત અકાશે એમ ધારૂ છું. વિદ્વાન મુનિમહાશય વિગેરેને મારી નમ્ર પ્રાર્થના છે કે આ પ્રકરણમા મારી જે કાંઈ સ્ખલના થયેલ હોય તે કૃપા કરીને જરૂર મને જણાવવા કૃપા કરવી, જેથી હું તે પ્રમાણે સુધારવા પ્રયાસ કરીશ. મૂળ ને ભાષાતર છપાવવામા શુદ્ધિને માટે બનતી સહાય લેવામા આવી છે છતાં દષ્ટિદોષથી યા પ્રેસદોષથી ઘર્ષ અશુદ્ધિ રહેલી જણાય તો તેને માટે પણ લખી મોકલવા તસ્દી લેવી.

આવા સાહસને માટે હું વિદ્વાન આચાર્યાદિકની ક્ષમા માગી વિરમું છું.

ભાદરવા વર્ષ ૮
સ ૧૯૯૩

}

કુવરજી આણંદજી

ભાવનગર

પ્રાસંગિક નિવેદન

મ ૧૯૬૨ નુ ચોમાસુ આચાર્ય શ્રી વિજયનીતિસૂરિના પ્રવીણ શિષ્ય પન્થાસ શ્રી ઉદયવિજયજીએ ભાવનગરમાં કર્યું તેમની સાથે શ્રી ભગવતીસૂત્રના ૨૫ માં શતકનો છઠ્ઠો, સાતમો ઉદ્દેશો વાચતા તેમાં પચનિર્ઘય અને પચસયતનો અધિ-
કાર આવ્યો તેમાંથી પચનિર્ઘય સળધી તો તે જ સૂત્રના ટીકાકાર શ્રી અભયદેવસૂરિ મહારાજે પોતે જ તે નામનું પ્રકરણ સટીક બનાવ્યું છે તે ટીકા સાથે તેમજ ગુજરાતી અર્થ વિવે-
ચન સાથે છપાયેલ છે પચસયત સળધી તજવીજ કરતા તેને અંગે કોઈ પ્રકરણ બનેલું જણાયું નહીં તેથી મને ઉત્સાહ થતા મેં મારી અદ્વયમતિ પ્રમાણે ગુજરાતી ભાષામાં પ્રશ્નોત્તર રૂપે તે પ્રકરણ લખ્યું અને તેમાં જ્યાં જ્યાં પચનિર્ઘયની બલામણ કરી હતી ત્યાં ત્યાં બલામણ ન કરતા ત્યાંથી ઉદ્ધરીને તે હકીકત જ આ ભાષાતરમાં લખી છે કે જેથી આ પ્રકરણ વાચનારને પચનિર્ઘય પ્રકરણ વાચવાની જરૂર ન પડે

સદરહુ પ્રકરણ મેં શ્રી પાટણ વયોવૃદ્ધ પ્રવર્તક મુનિરાજ શ્રી કાતિવિજયજી મહારાજને મોકલ્યું અને વાંચીને સુધારી આપવા વિનંતિ કરી તે પ્રકરણ તેમણે મારા પરની કૃપા દૃષ્ટિથી પોતાના પ્રશિષ્ય મુનિરાજ શ્રી પુણ્યવિજયજી પાસે સુધરાવીને મોકલ્યું તે સળધમાં તેમનો મારા પર અત્યંત ઉપકાર થયો છે તે બૂલી શકાય તેમ નથી

ત્યાથી આવ્યા બાદ તે પ્રકરણ છપાવવાનો નિર્ણય કરી
છાપવા આપ્યું તે સાથે શ્રી લગવતીસૂત્રમાથી તેટલો વિભાગ
મૂળ ટીકા માથે એની પાછળ જ દાખલ કરવો ઉચિત ધારી તેનો
અમલ કર્યો છે

આ માત્રા ઉદ્દેશામા અમુક દ્વારોને અતરે અતરે ટીકા
આપવામા આવી છે તેનો ભાવ પણ તે તે દ્વારની સાથે જ
ભાષાતરમા લેવામા આવ્યો છે જેથી સમજવા માટે સગલતા
થાય એમાથી કેટલોક ટીકા વિભાગ લખવો રહી ગયેલ તે
લખીને આ માથે સામેલ ગણેલ છે તેમા જણાવેલ ભાવ
તેતે દ્વારો સાથે મેળવી લેવા વાચકવર્ગને વિનંતિ છે

ટીકાને આધારે કેટલીક વિશેષ સ્પષ્ટતા

પૃષ્ઠ ૧૦ ઉપર ૭ સુ જ્ઞાનદ્વાર ને ૭ સુ શ્રુતદ્વાર
લખ્યું છે તેમા શ્રુતદ્વાર જ્ઞાનદ્વારના પેટામા સમજવું

પૃષ્ઠ ૧૮ ઉપર આવેલા સયમસ્થાન દ્વારના સબધમા
ટીકાદ્વારે કેટલીક વિશેષતા બતાવી છે તે નીચે પ્રમાણે—

સૂક્ષ્મસપરાય મયતના અસખ્ય સ્થાનો કહ્યા છે તે
તેનો કાળ અતર્ફદૂર્તનો હોવાથી અને તેમા પ્રતિસમય
ચરણવિશુદ્ધિ વિશેષ હોવાથી અમજવા

યથાખ્યાત મયતનુ એક જ સ્થાન કહ્યું છે તે તેના
કાળમા ચરણવિશુદ્ધિનું નિર્વિશેષપણ હોવાથી સમજવું છે

સયમસ્થાનના અસ્પષ્ટહુત્વની ચિંતામા (વિચારમા)
કહ્યું છે કે—અસફળાવ સ્થાપનાવડે સદૃશ સયમસ્થાનને

૨૧ ની સખ્યાવાળા કદપવા તેમા સૌની ઉપરનું એક સ્થાન
 યથાખ્યાતનું, તેનો નીચેના ચાર સ્થાન સૂક્ષ્મસપરાયના
 તે તેનાથી અસખ્યાતગુણા સમજવા. ત્યારપછી ચાર સ્થાન
 મૂળીને આઠ સ્થાન પરિહારવિશુદ્ધિકના જાણવા તેને પણ પૂર્વ
 કરતા અસખ્યાતગુણા સમજવા ત્યારપછી મૂળી દીધેલા
 ચાર, પરિહારવિશુદ્ધિવાળા આઠ ને બાકીના ચાર કુલ ૧૬
 સ્થાન મામાયિક ને છેદોપસ્થાપનીય સયતના જાણવા તે
 પણ પૂર્વના સયમસ્થાન કરતા અસખ્યાતગુણા સમજવા

પરિણામ દ્વારમા સૂક્ષ્મતપરાય સયતની સ્થિતિ જઘ-
 ન્યથી વર્ધમાન પરિણામવાળા માટે એક સમયની કહેલ છે
 તે સૂક્ષ્મસપરાય સયતની પ્રતિપત્તિ થયા પછી બીજે જ
 સમયે મરણ પામે તેની અપેક્ષાએ જાણવી ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ
 અતર્મુદ્ધૂર્તની કહેલ છે તે તે ગુણસ્થાનનો એટલો જ કાળ
 હોવાથી સમજવી એ જ પ્રમાણે તેના હીયમાન પરિણામ
 સજીથી પણ જઘન્ય ઉત્કૃષ્ટ કાળ જાણવો.

યથાખ્યાત સયત માટે વર્ધમાન પરિણામનો કાળ
 જઘન્ય ને ઉત્કૃષ્ટ અતર્મુદ્ધૂર્ત કહેલ છે તે જે યથાખ્યાત
 સયતી કેવળજ્ઞાન ઉત્પન્ન કરે, ત્યારપછી શૈલેશી પ્રતિપન્ન
 કરે ત્યારે વર્ધમાન પરિણામ એટલો કાળ સુધી સમજવા
 પછી તો તેનો વ્યવચ્છેદ થાય છે અવસ્થિત પરિણામ તો
 જઘન્ય એક સમય કહેલ છે તે ઉપચમના કાળમા એક
 સમય પ્રતિપત્તિ પછી અનતર સમયે મરણ પામે તેની
 અપેક્ષાએ જાણવો ઉત્કૃષ્ટ અવસ્થિત કાળ કેસૂણા પૂર્વ કોઠ
 કહેલ છે તે પૂર્વ પ્રમાણે કેવળીપણે વિચરે તેને માટે સમજવો

૨૧ મા બધ દ્વારમા સૂક્ષ્મસપરાય સયત કર્મોની છ મૂળ પ્રકૃતિ બાધે એમ કહ્યું છે તેનું કારણ એ છે કે આયુષ્ય તો તે બાધતા નથી અને બાહર કથાયના ઉદયનો અભાવ હોવાથી મોહનીય કર્મ પણ બાધતા નથી, તેથી તે બે વર્ણને બાકીની છ પ્રકૃતિ બાધે છે એમ સમજવું

૨૨ મા વેદન દ્વારમા યથાખ્યાત સયત સાત પ્રકૃતિ અથવા ચાર પ્રકૃતિને વેદે એમ કહેલ છે તેમા યથાખ્યાત સયત નિર્ઝય અવસ્થામા મોહનીય ઉપશાત કરેલ અથવા ક્ષીણ કરેલ હોવાથી મોહનીય વર્ણને સાત પ્રકૃતિને ૧૧ મે બારમે ગુણઠાણે વેદે એમ સમજવું સ્નાતક અવસ્થામા તો (૧૩ મે ૧૪ મે) ધાતિકર્મની ચાર પ્રકૃતિ ક્ષય કરેલ હોવાથી બાકીની ચાર પ્રકૃતિને વેદે એમ સમજવું

૨૪ મા ઉપસપદ્ધાન દ્વારમા સામાયિક સયત સામાયિક સયતપણું તણને છેદોપસ્થાપનીયપણું પામે એમ કહ્યું છે તે શ્રી પાર્શ્વનાથના સત્તાનીયા સાધુ ચાર મહાવ્રતરૂપ ધર્મથી પાત્ર મહાવ્રતરૂપ ધર્મ સ્વીકારે તેને માટે સમજવું અથવા નવા શિષ્યને પાત્ર મહાવ્રતનું આરોપણ કરે તેને માટે સમજવું સામાયિક સયત શ્રેણી માટે તો સૂક્ષ્મસપરાયપણું પામે અને શ્રેણીથી પડતો સયમભાવથી પ્રતિપાત થયેલ હોવાથી અન્યમાદિ ભાવને પણ પામે.

છેદોપસ્થાપનીય સયતના સળધમા તે પરિહારવિશુદ્ધિક સયતપણું સ્વીકારે એમ કહેવાની મતલબ એ છે કે છેદોપસ્થાપનીય સયતી જ પરિહારવિશુદ્ધિકપણું ગ્રહણ કરી શકે છે એ બે સયત પહેલા છેલ્લા તીર્થકરના

વારામા જ હોય છે પરિહારવિશુદ્ધિક પરિહારવિશુદ્ધિકપણ
તણને છેદોપસ્થાપનીય સયમ સ્વીકારે એમ કહ્યું છે તે પાછા
ગમ્હાદિનો આશ્રય કરનાર માટે સમજવું અને અસયમપણું
પામવાનું મરણ પામીને દેવગતિમા જાય તેને આશ્રયીને
સમજવું

યથાખ્યાત સયતી યથાખ્યાત સયતપણું તણ દઈને
શ્રેણીથી પડતો સૂક્ષ્મપરાયપણું પામે અથવા દેવગતિમા
જાય તો અમયતપણું પામે ઉપશાતમોહપણામા મરણ
પામે તો દેવગતિમા જ ઉપજે છે માટે

૭૮ મા આકર્ષ દારમા નાના ભવ ગ્રહણ આકર્ષના
અધિકારમા છેદોપસ્થાપનીય માટે નવસોથી અધિક અને
હજારની અદર આકર્ષ કહ્યા છે તે આ પ્રમાણે—એક ભવમા
છ વીસ એટલે ૧૨૦ આકર્ષ થાય છે, તે પ્રમાણે આઠ
ભવમા થતા હોવાથી ૧૨૦ ને આઠ ગુણતા ૯૬૦ થાય છે
આ મ ભવ માત્રને આશ્રયીને જાખ્યાવિશેષ સમજવી અન્યથા
બીજી રીતે પણ થાય છે, પરંતુ નવસોથી અધિક આકર્ષ
થાય એમ સમજવું (પૃષ્ઠ ૩૨ ની નોટમા આનો હેતુ સમ
જાવેલ નથી એમ લખ્યું છે, પણ ટીકામા ઉપર પ્રમાણે
ખુલાસો મળી શક્યો છે પૃષ્ઠ ૩૩ મા કરેલી નોટનો
ખુલાસો પણ આ રીતે થઈ જાય છે)

॥ ॐ श्रीपरमात्मने नमः ॥

શ્રી
પંચસંયત પ્રકરણ

શ્રીભગવતી સૂત્રના પચવીગમા શતકના છઠ્ઠા ઉદ્દેશામા પચનિર્ઘથ સખધી ૩૬ દ્વાર સાથે વિસ્તારથી હકીકત આપેલ છે. ત્યારપછી સાતમા ઉદ્દેશામા પાચ સયત(ચારિત્ર) નો અધિકાર છે. તે પાંચે સયત ઉપર પણ ૩૬ દ્વાર ઉતારેલા છે પરંતુ પચનિર્ઘથ કરતા વિવેચન સક્ષિપ્ત છે અને ઘણી બાબતમા પચનિર્ઘથની ભલામણ કરેલ છે

અહીં હું પ્રાયે સક્ષેપથી જ પચસ ચતનુ સ્વરૂપ કહેવા ઇચ્છુ છું. તે પચસ ચતના નામ આ પ્રમાણે:-

૧ સામાયિક સચત, ૨ હેટોપસ્થાપનીય સચત, ૩ પરિહારવિશુદ્ધિક સચત, ૪ સૂક્ષ્મસપરાય સચત અને ૫ યથાખ્યાત સચત.

છત્રીશ દ્વાર આ પ્રમાણે છે—૧ પ્રજ્ઞાપન, ૨ વેદ, ૩ રાગ, ૪ કલ્પ, ૫ ચારિત્ર, ૬ પ્રતિસેવના (વિરાધના), ૭ જ્ઞાન, ૮ તીર્થ, ૯ લિંગ, ૧૦ ગરીઝ, ૧૧ ક્ષેત્ર, ૧૨ કાળ, ૧૩ ગતિ, ૧૪ સચમ, ૧૫ નિકામ—સનિકર્ષ, ૧૬ યોગ, ૧૭ ઉપયોગ, ૧૮ કષાય, ૧૯ લેશ્યા, ૨૦ પરિણામ, ૨૧ બધ, ૨૨ વેદ-કર્મનું વેદબુ, ૨૩ ઉદીરણા, ૨૪ ઉપસપદ-હાન (સ્વીકાર અને ત્યાગ), ૨૫ સજ્ઞા, ૨૬ આહાર, ૨૭ ભવ, ૨૮ આકર્ષ, ૨૯ કાળમાન, ૩૦ અત, ૩૧ સમુદ્ધાત, ૩૨ ક્ષેત્ર, ૩૩ સ્પર્શના, ૩૪ ભાવ, ૩૫ પરિમાણ અને ૩૬ અલ્પબહુત્વ

૧ પ્રથમ પ્રજ્ઞાપન દ્વાર કહે છે —

સામાયિક સચતના કેટલા પ્રકાર કહ્યા છે ?

ઉત્તર—બે પ્રકાર કહ્યા છે. ૧ ઇત્વરિક, ૨ યાવત્-

કથિક, જે ચારિત્ર ગ્રહણ કર્યા પછી ભવિષ્યમા છેદો-
પસ્થાપનીય સયતપણાનો વ્યપદેશ-વ્યવહાર^૧ થાય
તે ઇત્વરિક-અટપકાલિક સામાયિક સયત કહેવાય છે
અને જે સામાયિક ચારિત્ર લીધા પછી બીજો વ્યપદેશ
ન થાય તે ચાવત્કથિક સામાયિકસયત કહેવાય છે.

છેદોપસ્થાપનીય સયતના કેટલા પ્રકાર કહ્યા છે ?

ઉત્તર—બે પ્રકાર કહ્યા છે ૧ સાતિચાર ને ૨
નિરતિચાર. અતિચારયુક્ત માધુને દીક્ષાપર્યાય છેદી
ફરીને મહાવ્રત અપાય તે માતિચાર છેદોપસ્થાપનીય
કહેવાય અને નવદીક્ષિત સાધુને તથા ત્રી પાર્શ્વનાથના
તીર્થમાથી ત્રીમહાવીરસ્વામીના તીર્થમા પ્રવેશ કર-
નાર માધુને ફરી મહાવ્રત આપવા તે નિગતિચાર છેદો-
પસ્થાપનીય કહેવાય છે. છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્રવાળા
સાધુ પહેલા ને છેલ્લા તીર્થ કગના તીર્થમા જ હોય છે.

પરિહાસવિશુદ્ધિક સયતના કેટલા પ્રકાર કહ્યા છે ?

ઉત્તર—બે પ્રકાર કહ્યા છે. ૧ નિર્વિશમાનક

૧ આનો વ્યપદેશ બાત જૈવત હોયમા પહેલા-છેલ્લા તીર્થ-
કરના તીર્થમા વર્તતા માધુઓને મહાવ્રતની આશીર્વાદ કરતી
વખત થાય છે તેમજ ત્રેવીશમા તીર્થ કરના માધુઓ ચાવીશમા
તીર્થ કરના તીર્થમા દાખલ થાય તેમને પણ થાય ॥

મન, વચન, કાયાથી ત્રિવિધે પાળતો અમુક પ્રકારનું તપ કરે તે પરિહારવિશુદ્ધિકસ ચત કહેવાય

જે સ જ્વલન લોભના અણુઓને વેદતો ચારિત્ર-
મોહને ઉપશમાવે કે ક્ષય કરે તે સૂક્ષ્મસપરાયસ ચત
કહેવાય. તે યથાખ્યાતસ ચતથી કાંઈક ન્યૂન હોય છે.

મોહનીય કર્મ ઉપશાત કે ક્ષીણ થયા પછી જે
છદ્મસ્થ હોય કે જિન હોય તે યથાખ્યાતસ ચત
કહેવાય^૧ છે.

૨ બ્રીજી વેદ દ્વાર—

સામાયિકસ ચત વેદવાળો હોય કે અવેદક હોય ?

ઉત્તર—વેદક હોય અને અવેદક પણ હોય.
નવમા ગુણઠાણા સુધી સામાયિકસ ચત કહેવાય છે.
નવમે ગુણઠાણે વેદનો ઉપશમ કે ક્ષય થાય છે તેથી
ત્યા સામાયિકસ ચત અવેદક હોય છે. તેના પૂર્વવર્તી
ગુણસ્થાનમા સવેદક હોય છે તે ત્રણે વેદવાળા
હોય છે. છેદોપસ્થાપનીય માટે પણ સામાયિકસ ચત

૧ પ્રથમના જે સ ચત ૧-૭-૮-૯ મા ગુણઠાણા સુધી હોય છે,
ત્રીજી છેદે સાતમે જ હોય છે, ચોથુ દશમે ગુણઠાણે હોય છે તે
પાંચમુ ૧૧-૧૨-૧૩-૧૪ એ ચાર ગુણઠાણે હોય છે

શ્રીભગવતીસૂત્રોદ્ધતિ

પ્રમાણે જાણુ. પરિહારવિશુદ્ધિકસયત પુરુષવેદી
કે કૃતનપુ સકવેદી હોય છે. સૂક્ષ્મમ પરાય અને યથા-
ખ્યાતસયત અવેદક હોય છે

૩ ત્રીજુ ગાગ દ્વાર—

સામાયિકસયત સરાગી (રાગવાળો) હોય કે
વીતરાગ હોય ?

ઉત્તર—સામાયિકસંયત, ઈદોપસ્થાપનીયમયત,
પરિહારવિશુદ્ધિક સયત ને સૂક્ષ્મસ પરાય સયત એ
ચારે મયત રાગવાળા હોય યથાખ્યાતસયત (૧૧-
૧૨-૧૩-૧૪ ગુણુસ્થાનવાળા) વીતરાગ હોય
તેના બે પ્રકાર (છન્નસ્થ ને કેવળી) ઉપર કહ્યા
પ્રમાણે જાણુ

૪ ચોથુ કટપ દ્વાર—

સામાયિકસયત સ્થિતકટપમા હોય કે અસ્થિત-
કટપમા હોય ?

ઉત્તર—સ્થિતકટપમા હોય ને અસ્થિતકટપમા
પણ હોય

ઈદોપસ્થાપનીયસયત સ્થિતકટપમા હોય કે
અસ્થિતકટપમા હોય ?

ઉત્તર—સ્થિતકટપપણામા હોય, અસ્થિતકટપ-
પણામાં ન હોય. અસ્થિતકટપ મધ્યના ૨૨ તીર્થ કર-
ના તીર્થમા ને મહાવિદેહમાં હોય-છે. ત્યાં છેદો-
પસ્થાપનીયસ યત જ નથી.

પરિહારવિશુદ્ધિકસ યત મોટે પણ તે જ પ્રમાણે
સમજવું.

સૂક્ષ્મસ પરાયસ યત ને યથાખ્યાતસ યત મોટે
સામાયિકસ યત પ્રમાણે સમજવું.

કટપનો બીજો પ્રકાર—

સામાયિકસ યત જિનકટપમા હોય ? સ્થવિર-
કટપમા હોય કે કટપાતીત હોય ?

ઉત્તર—તે જિનકટપમા હોય, સ્થવિરકટપમા
હોય ને કટપાતીતપણે પણ હોય.

છેદોપસ્થાપનીયસ યત ને પરિહારવિશુદ્ધિકસ યત
જિનકટપમા હોય ? સ્થવિરકટપમા હોય કે કટપા-
તીત હોય ?

ઉત્તર—જિનકટપમાં હોય, સ્થવિરકટપમા હોય,
કટપાતીત ન હોય.

સૂક્ષ્મમ પરાયસયત ને યથાખ્યાતસયત જિન-
કટપમા હોય, સ્થવિરકટપમા હોય કે કટપાતીત હોય ?

ઉત્તર—જિનકટપ ને સ્થવિરકટપમાં ન હોય,
કટપાતીત હોય.

પ મુ ચારિત્ર દાર—

અહીં પુલાકાદિ પાથ નિર્મથક ચારિત્ર સમજવું તે
કહે છે—

સામાયિકસયત પુલાક હોય ? ઝકુશ હોય ?
કુશીલ હોય ? નિર્મથ હોય કે સ્નાતક હોય ?

ઉત્તર—પુલાક હોય, ઝકુશ હોય, કપાય કુશીલ
હોય પણ નિર્મથ કે સ્નાતક ન હોય

ડેદાપસ્થાપનીયમાટે પણ એ જ પ્રમાણે સમજવું .

પરિહારવિશુદ્ધિક માટે શી રીતે સમજવું ?

ઉત્તર—તે પુલાક ન હોય, ઝકુશ ન હોય,
પ્રતિસેવના કુશીલ ન હોય, નિર્મથ ન હોય, સ્નાતક
ન હોય; માત્ર કપાયકુશીલ હોય.

સૂક્ષ્મસ પરાય માટે એ જ પ્રમાણે સમજવું .

યથાખ્યાતસ યત નિર્ઞ થ હોય અથવા સ્નાતક
હાય; ખીજા ન હોય.

૬ પ્રતિસેવના દાર—

સામાયિકસ યત પ્રતિસેવક—(ચારિત્રવિરાધક)
હાય કે અપ્રતિસેવક—(ચારિત્રનો અવિરાધક) હોય ?

ઉ૦—પ્રતિસેવક હોય અને અપ્રતિસેવક પણ હોય.

જો પ્રતિસેવક હોય તો અહિ સાદિ મૂળગુણનો
પ્રતિસેવક હોય કે પ્રત્યાખ્યાનાદિ ઉત્તરગુણનો પ્રતિ-
સેવક હોય ?

ઉત્તર—મૂળગુણનો પ્રતિસેવક (વિરાધક) હોય
અને ઉત્તરગુણનો પણ પ્રતિસેવક હોય. મૂળગુણની
વિરાધના કરતો પાત્ર આશ્રવમાંથી કોઈ એક આશ્રવને
સેવે તથા ઉત્તરગુણની વિરાધના કરતો દશ પ્રકારના
પ્રત્યાખ્યાનમાંથી કોઈ એક પ્રત્યાખ્યાનને વિરાધે.

છેટાપસ્થાપનીયસ યત માટે એ જ પ્રમાણે જાણવું .

પરિહારવિશુદ્ધિક સ યત પ્રતિસેવક (વિરાધક)
હોય કે અપ્રતિસેવક (અવિરાધક) હોય ?

ઉત્તર—અપ્રતિસેવક હોય, પ્રતિસેવક ન હોય.

સૂક્ષ્મસપરાય ને યથાખ્યાતસયત માટે પણ
એ પ્રમાણે જ બાણુવુ

૭ મુ જ્ઞાન દ્વાર—

સામાયિકસયતને કેટલા જ્ઞાન હોય ?

ઉત્તર—એ, ત્રણ કે ચાર જ્ઞાન હોય. એ પ્રમાણે
સૂક્ષ્મસપરાય સુધી બાણુવુ. (એ ચાર જ્ઞાન
ભજનાએ હોય)

યથાખ્યાતસયતને ૧૧ મે, ૧૨ મે ગુણુકાણે ચાર
જ્ઞાન ભજનાએ હોય અને ૧૩ મે, ૧૪મે ગુણુકાણે
કેવળજ્ઞાન નિર્ણીત હોય.

૭ મુ શ્રુત દ્વાર—

સામાયિકસયત કેટલું શ્રુત ભાણે ?

ઉત્તર—જન્ય આઠ પ્રવચનમાત્રાપ શ્રુતનું
અધ્યયન કરે, ઉત્કૃષ્ટ ચૌહ પૂર્વ સુધી અધ્યયન કરે.

છેદોપસ્થાપનીયસયત માટે એ જ પ્રમાણે
સમજવુ

પરિહારનિશ્ચુદ્ધિકસયત કેટલું શ્રુત ભાણે ?

ઉત્તર—જવન્ય નવમા પૂર્વની ત્રીજી આચાર-
વસ્તુ સુધી ભણે, ઉત્કૃષ્ટ અપૂર્ણ દશ પૂર્વ ભણે.

સૂક્ષ્મસ પરાયસ યત માટે સામાયિકસ યત પ્રમાણે
સમજવું.

યથાખ્યાતસ યત કેટલું શ્રુત ભણે ?

ઉત્તર—જવન્ય અષ્ટપ્રવચનમાતારૂપ શ્રુત ભણે
અને ઉત્કૃષ્ટ ચૌદ પૂર્વ ભણે અથવા શ્રુતરહિત
(કેવળજ્ઞાની) હોય.

૮ મુ તીર્થ દ્વાર—

સામાયિકસ યત તીર્થમાજ હોય કે તીર્થના
અભાવમાં પણ હોય ?

ઉત્તર—તીર્થમા હોય અને અતીર્થમાં પણ હોય.

જો અતીર્થમાં પણ હોય તો તીર્થ કર હોય કે
પ્રત્યેકબુદ્ધ હોય ?

ઉત્તર—તીર્થકર હોય અને પ્રત્યેકબુદ્ધ પણ હોય.

છેટોપસ્થાપનીય ને પરિહારવિશુદ્ધિકસ યત
તીર્થમાજ હોય, અતીર્થમા ન હોય સૂક્ષ્મસ પરાય

ને યથાખ્યાતસયત માટે સામાયિકસયત પ્રમાણે જાણવું.

૬ મુ નિગ દ્વાર—

સામાયિકસયત સ્વલિગ (સાધુના વેશ) માં હોય, અન્યલિગ (તાપસાદિના વેશ) માં હોય કે ગૃહસ્થલિગમાં હોય ?

ઉત્તર—દ્રવ્યલિગને આશ્રયી સ્વલિગમાં હોય, અન્યલિગમાં હોય અને ગૃહસ્થલિગમાં પણ હોય. ભાવલિગને આશ્રયી સ્વલિગમાં જ હોય.

પરિહારવિશુદ્ધિક સ્વલિગમાં હોય, અન્યલિગમાં હોય કે ગૃહસ્થલિગમાં હોય ?

ઉત્તર—તે દ્રવ્યલિગ, ભાવલિગને આશ્રયી સ્વલિગમાં જ હોય, અન્યલિગમાં કે ગૃહસ્થલિગમાં ન હોય.

છેટાપસ્થાપનીય, સૂક્ષ્મસપરાય ને યથાખ્યાત માટે સામાયિકસયત પ્રમાણે જાણવું એટલે કે તે ત્રણે લિગમાં હોય.

૧૦ મુ શરીર દ્વાર—

સામાયિક સયતને કેટલા શરીર હોય ?

ઉત્તર—ત્રણ, ચાર કે પાંચ શરીર હોય, ત્રણ શરીર હોય ત્યારે ઔદારિક, તૈજસ ને કાર્મણ શરીર હોય, ચાર શરીર હોય ત્યારે ઔદારિક, તૈજસ, કાર્મણ ને વૈક્રિય શરીર હોય. પાંચ શરીર હોય ત્યારે ઔદારિક, તૈજસ, કાર્મણ, વૈક્રિય ને આહારિક શરીર હોય.

છેદોપસ્થાપનીય માટે પણ એ જ પ્રમાણે સમજવું.

પરિહારવિશુદ્ધિક, સૂક્ષ્મસ પરાય ને યથાખ્યાત-સચતને ઔદારિક, તૈજસ ને કાર્મણ ત્રણ શરીર જ હોય.

૧૧ મુ ક્ષેત્ર દ્વાર—

સામાયિકસચત કર્મભૂમિમા હોય કે અકર્મ-ભૂમિમા હોય ?

ઉત્તર—જન્મને અને સદ્ભાવને આશ્રયીને કર્મભૂમિમાં હોય, અકર્મભૂમિમાં ન હોય. સહરણને આશ્રયીને અકર્મભૂમિમાં પણ હોય

છેદોપસ્થાપનીયસચત માટે એ જ પ્રમાણે સમજવું.

પરિહારવિશુદ્ધિકસયત કર્મભૂમિમા જ હોય,
અકર્મભૂમિમા ન હોય (એનું સહરણુ થતું નથી.)

સૂક્ષ્મસપરાય ને યથાખ્યાતસંયત માટે સામા
યિકસયત પ્રમાણે જાણવું

૧૨ મું કાળ દ્વાર—

સામાયિકમયત ઉત્સર્પિણી કાળે હોય, અવ-
સર્પિણી કાળે હોય કે નોઉત્સર્પિણીનોઅવસર્પિણી
કાળે હોય ?

ઉત્તર—ઉત્સર્પિણી કાળે હોય, અવસર્પિણી કાળે
હોય અને નોઉત્સર્પિણીનોઅવસર્પિણી કાળે પણ
હોય

જો ઉત્સર્પિણી કાળે હોય તો કયા આરામા હોય ?

ઉત્તર—જન્મને આશ્રયીને દુપમા, દુપમસુપમા
ને સુપમદુપમા (ખીજો, ત્રીજો ને ચોથો) એ ત્રણે
આરે હોય, સદ્ભાવને આશ્રયી ત્રીજો ચોથામા જ
હોય સહરણુને આશ્રયીને કોઈ પણ કાળે હોય.

જો અવસર્પિણી કાળે હોય તો જન્મ ને સદ્ભા-
વને આશ્રયીને સુપમદુપમા, દુપમસુપમા ને દુપમા
(ત્રીજો, ચોથો ને પાંચમો આરો) એ ત્રણે આરે

હોય, બાકીના ત્રણ આરે ન હોય. સહરણુને આશ્રીને
બધે આરે હોય.

નોઉત્સર્પિણીનો અવસર્પિણી કાળે હોય તો
મહાવિદેહમાં દુપમસુપમા સમાન આરે હોય એટલે
ચોથા આરા જેના ભાવ વર્તે ત્યાં હોય.

સામાયિકસયત પ્રમાણે જ છેદાપસ્થાપનીય
સયત માટે મમજલુ, પરતુ એટલુ વિશેષ કે જન્મ
અને સદ્ભાવની અપેક્ષાએ આરે પરિભાગમાં સુપમ-
નુપમા, સુપમા, સુપમદુપમા ને દુપમસુપમા સમાન
કાળે ન હોય એટલે જ્યાં આ આરમાથી એક કાળ
કાયમ માટે વતે છે ત્યાં ન લાભે. સહરણુની અપે-
ક્ષાએ આરમાથી કોઈ પણ એક પરિભાગમા હોય.

પરિહારવિશુદ્ધિકમયત કયે કાળે હોય ?

ઉત્તર—ઉત્સર્પિણી કાળે હોય, અવસર્પિણી કાળે
હોય, નોઉત્સર્પિણીનો અવસર્પિણી કાળે ન હોય,
ઉત્સર્પિણી અવસર્પિણીમા હોય તો ત્રીજા, ચોથા ને
પાંચમા આરાસમાન કાળે હોય, બીજા ત્રણ આરા-
સમાન કાળે ન હોય.

પરિહારવિશુદ્ધિક ઉત્સર્પિણી કાળે જન્મને

આશ્રી બીજા, ત્રીજા, ચોથા આરામા હોય અને સદ્ભાવને આશ્રી ત્રીજા, ચોથા આરામા જ હોય. અવસર્પિણી કાળે જન્મને આશ્રી ત્રીજા, ચોથામા હોય અને સદ્ભાવને આશ્રી ત્રીજા, ચોથા, પાંચમા આરામા પણ હોય

સૂક્ષ્મસપરાયસયત જન્મ અને સદ્ભાવને આશ્રયીને ઉપર જણાવેલા ત્રણ કાળમા હોય. આરાને આશ્રયીને સામાયિક સયત પ્રમાણે હોય યથાખ્યાતને આશ્રયીને તે જ પ્રમાણે જાણવું સહરણને આશ્રયી ને 'છએ આરા સમાન કાળે જાણવું

૧૩ મુ ગતિ દ્વાર—

સામાયિક સયત મગણ પામીને કઈ ગતિમા જાય?

ઉત્તર—દેવગતિમા જાય

પ્રશ્ન—દેવગતિમા જાય તો ભવનવાસીમાં જાય? વાણવ્યતરોમા જાય? જ્યોતિષીમા જાય કે વૈમાનિકમા જાય?

૧ સૂક્ષ્મસપરાય કે યથાખ્યાત ચારિત્રીનું સહરણ થતું નથી પરંતુ ત્યાં જ્યાં જઈ તે ચારિત્ર પામે તેની અપેક્ષાએ છએ આરામા લેવું થાય એમ કહ્યું છે

ઉત્તર-ભવનવાસી, વાણવ્ય તર ને જ્યોતિષીમાં ન જાય, વૈમાનિકમા જાય. વૈમાનિકમા જવન્ય પ્રથમ દેવલોકે ને ઉત્કૃષ્ટ અનુત્તર વિમાને જાય. તેમા પણ અવિગ્રાધક હોય તો ઇંદ્રપણેઉપજે, યાવત્ અહમિદ્ર-પણે ઉપજે અને વિગ્રાધક હોય તો ભવનપત્યાદિ કોઈ પણ દેવમા ઉપજે.

હેદોપસ્થાપનીય માટે એ પ્રમાણે સમજવું.

પગિહારવિશુદ્ધિક મયત વૈમાનિકમા જ ઉપજે. તે જવન્ય ન્યાધર્મ કટપમાં ને ઉત્કૃષ્ટ આકમા સહસ્રાર કટપમા ઉપજે.

સૂક્ષ્મમયગાય સયત અજવન્યોત્કૃષ્ટ અનુત્તર વિમાનમા ઉપજે.

યથાખ્યાત સયત દેવગતિમા ઉપજે તો અજ-વન્યોત્કૃષ્ટ અનુત્તર વિમાનમા જ ઉપજે અથવા સિદ્ધિગાતને પામે

(સ્થિતિ) દેવલોકમા ઉપજતા સામાયિક મય-તની સ્થિતિ જવન્ય એ પલ્યોપમની ને ઉત્કૃષ્ટ તેત્રીશ સાગરોપમની સમજવી.

હેદોપસ્થાપનીય મયતની પણ એ પ્રમાણે જ સમજવી

પરિહારવિશુદ્ધિકની જવન્ય છે પત્યોપમની ને
ઉત્કૃષ્ટ અઢાગ સાગરોપમની જાણવી

સૂક્ષ્મસ પગાય ને યથાખ્યાતની વૈમાનિકમા જાય
તો તેત્રીશ સાગરોપમની સ્થિતિ સમજવી.

૧૪ મુ સયમસ્થાન દ્વા—

સામાયિક સયતના મયમસ્થાન કેટલા કહ્યા છે?

ઉત્તર—અસખ્યાત કહ્યા છે એ જ પ્રમાણે છેદો
પસ્થાપનીય સયત ને પરિહારવિશુદ્ધિક સયત
મોટે સમજવું

સૂક્ષ્મસ પગાયના અસખ્ય સ્થાનો કહ્યા છે
અને તેની સ્થિતિ અતર્મુદ્ધર્તની કહી છે

યથાખ્યાત સયતનુ મયમસ્થાન એક જ કહ્યું છે.

(અટપબહુતવ) યથાખ્યાત સયતનુ સયમસ્થાન
એક જ હોવાથી તે સર્વથી અટપ છે, તેથી સૂક્ષ્મ-
સ પગાયના સ્થાન અતર્મુદ્ધર્ત મુધી રહેનારા અસ-
ખ્યગુણ છે, તેથી પરિહારવિશુદ્ધિકના અસખ્યાત-
ગુણ છે, તેથી સામાયિક સયત ને છેદોપસ્થાપનીય
સયતના અસખ્યાતગુણ છે અને પરસ્પર સરખા છે.

એ પ્રમાણે છેદોપસ્થાપનીય ને પગિહારવિશુદ્ધિની સાથે જાણવું. પોતાના સંજ્ઞાતીય પર્યાયની અપેક્ષાએ કદાચ હીન હોય, કદાચ અધિક હોય ને કદાચ તુલ્ય હોય. હીન હોય તો અનતગુણ હીન હોય ને અધિક હોય તો અનતગુણ અધિક હોય

પ્રશ્ન—સૂક્ષ્મસંપ્રગય મયત ચથાખ્યાત મયતના વિન્તતીય ચારિત્રપર્યાવોની અપેક્ષાએ હીન છે, અધિક છે કે તુલ્ય છે ?

ઉત્તર—હીન છે, તુલ્ય નથી અને અધિક પણ નથી. હીન પણ અનતગુણ હીન છે. ચથાખ્યાત મયત નીચેના ચારે મયતની અપેક્ષાએ હીન નથી, તુલ્ય નથી પણ અધિક છે. અને તે અનતગુણ અધિક છે. સ્વસ્થાનમા હીન નથી, અધિક નથી પણ તુલ્ય છે.

(અટપખહુત્વ)પાથે પ્રકારના મયતમાં એમના જવન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ પર્યાવોમા કોણ કોનાથી ઓછા છે, વધતા છે, ચાવત્ વિશેષાધિક છે ?

ઉત્તર—સામાયિક મયત અને છેદોપસ્થાપનીય મયત એ બંનેના જવન્ય ચારિત્રપર્યાવો પરસ્પર

એ પ્રમાણે પરિહારવિશુદ્ધિક સયતના સખ-
ધમા પણ જાણુવું.

સામાયિક સયત સૂક્ષ્મસપરાય સયતના વિજ્ઞ-
તીય ચારિત્રપર્યાયિના સખધની અપેક્ષાએ હીન
હોય, અધિક હોય કે તુલ્ય હોય ?

ઉત્તર—હીન હોય, તુલ્ય ન હોય, અધિક પણ
ન હોય. હીન પણ અનતગુણહીન સમજવા એ
પ્રમાણે યથાખ્યાત સયત માટે પણ જાણુવું

હેદોપસ્થાપનીય પણ નાચેના ત્રણે ચારિત્રની
અપેક્ષાએ છસ્થાનપતિત છે અને ઉપરના બે ચારિ-
ત્રની અપેક્ષાએ અનતગુણહીન છે

જેમ હેદોપસ્થાપનીય સખવે તેમજ પરિહાર-
વિશુદ્ધિક મળધે મમજવું

મશ્ન—સૂક્ષ્મસપરાય સયત સામાયિક સયતના
વિજ્ઞતીય પર્યાયોની અપેક્ષાએ શુ હીન છે, અધિક
છે કે તુલ્ય છે ?

ઉત્તર—તે હીન નથી, તુલ્ય નથી, પણ અધિક છે
અને તે અનતગુણ અધિક છે

એ પ્રમાણે છેદોપસ્થાપનીય ને પરિહારવિશુદ્ધિકની સાથે જાણવું. પોતાના સજ્જતીય પર્યાયની અપેક્ષાએ કદાચ હીન હોય, કદાચ અધિક હોય ને કદાચ તુલ્ય હોય હીન હોય તો અનતગુણ હીન હોય ને અધિક હોય તો અનતગુણ અધિક હોય.

પ્રશ્ન—સૂક્ષ્મસ પરાય સયત યથાખ્યાત સયતના વિજ્ઞતીય ચારિત્રપર્યવોની અપેક્ષાએ હીન છે, અધિક છે કે તુલ્ય છે ?

ઉત્તર—હીન છે, તુલ્ય નથી અને અધિક પણ નથી. હીન પણ અનતગુણ હીન છે. યથાખ્યાત સયત નીચેના ચારે સયતની અપેક્ષાએ હીન નથી, તુલ્ય નથી પણ અધિક છે. અને તે અનતગુણાધિક છે. સ્વસ્થાનમા હીન નથી, અધિક નથી પણ તુલ્ય છે.

(અટપખહુતવ) પાથે પ્રકારના સયતમાં એમના જ્ઞાન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ પર્યવોમા કોણ કોનાથી ઓછા છે, વધતા છે, યાવત્ વિશેષાધિક છે ?

ઉત્તર—સામાયિક સયત અને છેદોપસ્થાપનીય સયત એ જાનેના જ્ઞાન્ય ચારિત્રપર્યવો પરસ્પર

૧૭ મુ ઉપયોગ દ્વાર—

સામાયિક સયત સાકાર (જ્ઞાન) ઉપયોગી હોય કે અનાકાર (દર્શન) ઉપયોગી હોય ?

ઉત્તર—સાકાર ઉપયોગવાળા હોય અને અનાકાર ઉપયોગવાળા પણ હોય એ પ્રમાણે યથાખ્યાત સુધી સમજવું. એટલું વિશેષ કે સૂક્ષ્મસપરાય સયત સાકારોપયોગે જ હોય અનાકારોપયોગે ન હોય

૧૮ મુ કપાય દ્વાર—

સામાયિક સયત કપાયવાળા હોય કે કપાય રહિત હોય ?

ઉત્તર—કપાયવાળા હોય, કપાય રહિત ન હોય. કપાયવાળા તે દોષ, માન, માયા, લોભ ચારે કપાયવાળા હોય. એ પ્રમાણે ઉદોપસ્થાપનીય માટે સમજવું પરંતુ તે શ્રેણિગત હોય તો ચાગ, ત્રણ, બે ને એક કપાયવાળા હોય. ચાર હોય તો કોનાદિ ચાગ, ત્રણ હોય તો માનાદિ ત્રણ, બે હોય તો માયા ને લોભ, એક હોય તો માત્ર સંવત્સન લોભ જણવો. ઉદોપસ્થાપનીય માટે તે જ પ્રમાણે જણવું.

પરિહારવિશુદ્ધિક સયત માટે સકપાયી હોય

અને ચારે કપાય હોય એમ સમજવું; કાગળ કે તે
મયત શ્રેણિગત હોતા નથી.

સૂક્ષ્મસપગય મયત એક સન્વત્સર લોખ
કપાયનાળા હોય

યથાખ્યાત સયત સકપાયી હોય કે અકપાયી હોય ?

ઉત્તર—અકપાયી હોય

અકપાયી હોય તો ઉપશાત કપાયી હોય કે
ક્ષીણકપાયી હોય ?

ઉત્તર—ઉપશાત કપાયી હોય અને ક્ષીણકપાયી
પણ હોય

૧૯ મુ લેશ્યા કા—

આમાયિક સયત લેશ્યાવાળા હોય કે લેશ્યા
રહિત હોય ?

ઉત્તર—લેશ્યાવાળા હોય, લેશ્યા ગહિત ન હોય.
લેશ્યાવાળા હોય તો કેટલી લેશ્યા હોય ?

ઉત્તર—છએ લેશ્યાઓ હોય. 'છેટોપમ્થાપનીય
માટે પણ એ પ્રમાણે સમજવું

૧ મળ્યું શુભ લેશ્યા તેજો, પદ્ય ને શુદ્ધ સમજવી ખીજ મળ્યું
અશુભ લેશ્યા કૃષ્ણ, નીચ ને કાપાત સમજવી એમ કુલ છ સમજવી.

વેદે ત્યારે આયુ, નામ, ગોત્ર ને વેદનીય એ ચાર
પ્રકૃતિઓ (૧૩ મે ૧૪ મે ગુણઠાણે વર્તતા) સમજવી.

૨૩ મુ ઉદીરણા દા—

સામાયિક સયત કેટલી કર્મપ્રકૃતિઓને ઉદીરે

ઉત્તર—આત કર્મપ્રકૃતિઓને ઉદીરે, આઠ કર્મ
પ્રકૃતિઓને ઉદીરે અથવા છ કર્મપ્રકૃતિઓને ઉદીરે
સાતને ઉદીરે ત્યારે આયુ વિના સાત સમજવી
આઠને ઉદીરે ત્યારે બધી કર્મપ્રકૃતિઓને ઉદીરે એમ
સમજવું અને છને ઉદીરે તો આયુ ને વેદનીય વિના
છને ઉદીરે એમ સમજવું.

એ જ પ્રમાણે છેદોપસ્થાપનીય ને પરિહારવિશુ-
દ્ધિક માટે સમજવું.

સૂક્ષ્મસ પરાય સયત છને ઉદીરે અથવા પાચને
ઉદીરે છને ઉદીરે તો આયુ ને વેદનીય વિના છ
કર્મપ્રકૃતિ સમજવી પાચને ઉદીરે ત્યારે આયુ,
વેદનીય ને મોહનીય વિના પાચ સમજવી

યથાખ્યાત સયત પાચને ઉદીરે, બેને ઉદીરે
અથવા અનુદીરક હોય. પાચને ઉદીરે ત્યારે આયુ,
વેદનીય ને મોહનીય વિના પાંચ પ્રકૃતિ (૧૧ મે ગુણ-

છોડી ગમ્મમા પ્રવેશ કરે ત્યારે છેદોપસ્થાપનીયપણુ
પ્રાપ્ત કરે અને દેવગતિમા લાયકો અમયતપણુ પામે

સૂક્ષ્મસપરાયસયત સૂક્ષ્મસપરાયપણુ છોડી
મામાયિકમયતપણુ, ^૧છેદોપસ્થાપનીયપણુ, યથા-
ખ્યાતસયતપણુ કે અમયમ પ્રાપ્ત કરે

યથાખ્યાતસયત યથાખ્યાતમયતપણુ છોડી
સૂક્ષ્મમયપરાયપણુ પ્રાપ્ત કરે, અસયમી થાય અથવા
મિદ્ધિગતિને પ્રાપ્ત કરે.

૨૫ મુ સના દ્વાર—

સામાયિક સયત સજોપયુક્ત એટલે આહારાદિમા
આસક્ત હોય કે નોસજોપયુક્ત એટલે આહારાદિમા
આસક્તિગહિત હોય ?

ઉત્તર—સજોપયુક્ત હોય અને અસજોપયુક્ત
પણુ હોય. એ પ્રમાણે છેદોપસ્થાપનીય અને પરિહાર-
વિશુદ્ધિકમયત માટે લાણુ.

સૂક્ષ્મસપરાય ને યથાખ્યાત નોસજોપયુક્ત જ

૧ મામાયિક સયતથી અર્થે દોષો હોય તે ૨ છેદોપસ્થાપનીયથી
અર્થે દોષો હોય તે

પ ચસ ચત પ્રકરણ—□=□=□=□=□=□=□=□=□=□=

હોય અર્થાત્ આહારાદિ કરતા છતા તેમા આમકિત રહિત હોય, સજોપયુક્ત ન હોય.

૨૬ મુ આહારક ઠા—

સામાયિક મ ચત આહારક હોય કે અનાહારક હોય ?

ઉત્તર—આહારક હોય, અનાહારક ન હોય. એ પ્રમાણે સ્વમસ પરાય સુધી જાણવું.

યથાખ્યાત સ ચત (૧૧-૧૨-૧૩ મે) આહારક હોય અને (કેવલિસમુદ્ગાતના ત્રીજા, ચોથા ને પાચમા મમયે અને ૧૪ મે) અનાહારક પણ હોય.

૨૭ મુ લવ દ્વાર—

સામાયિક સ ચત કેટલા લવ ગ્રહણ કરે ?

ઉત્તર—જવન્ય એક લવ કરે અને ઉત્કૃષ્ટ આઠ લવ કરે એ પ્રમાણે ઉદોપસ્થાપનીય માટે સમજવું.

પરિહારવિશુદ્ધિક કેટલા લવ કરે ?

ઉત્તર—જવન્ય એક લવ કરે. ઉત્કૃષ્ટ ત્રણ લવ કરે. એ પ્રમાણે યથાખ્યાતસ ચત સુધી સમજવું.

૨૮ મુ આકર્ષ દ્વા—

સામાયિકસ ચત એક લવમાં ગ્રહણ કરી શકાય

એવા કેટલા આકર્ષ કરે અર્થાત્ એક ભવમા કેટલી વાર સામાયિકસયત પ્રાપ્ત કરે ?

ઉત્તર—જવન્ય એક અને ઉત્કૃષ્ટ શતપૃથક્ત્વ આકર્ષ કરે

છેદોપસ્થાપનીયસયત જવન્ય એક ને ઉત્કૃષ્ટ વીશ પૃથક્ત્વ 'આકર્ષ' કરે

પગિહારવિશુદ્ધિક જવન્ય એક ને ઉત્કૃષ્ટ ત્રણ આકર્ષ કરે, કારણ કે એક ભવમા ત્રણ વાર પગિહાર-વિશુદ્ધિકપણુ મહણુ કરી શકાય છે

સૂક્ષ્મમ પગાય સયત જવન્ય એક ને ઉત્કૃષ્ટ ચાર આકર્ષ કરે ઉપશમશ્રેણી એક ભવમા બે વાર થતી હોવાથી અને તે દરેકમા સક્રિયમાન ને વિશુદ્ધમાન બે પ્રકારના સૂક્ષ્મસપરાય હોવાથી ચાર વાર તેની પ્રાપ્તિ કહી છે

યથાખ્યાત સયત જવન્ય એક અને ઉત્કૃષ્ટ બે આકર્ષ કરે ઉપશમશ્રેણી એક ભવમા બે વાર થતી હોવાથી ૧૧ મે ગુણકાણે આ આકર્ષ મમજવા.

હવે અનેક લવ આશ્રયી હો છે—

સામાયિક સયત અનેક લવમા જવન્ય છે અને ઉત્કૃષ્ટ સહસ્રપૃથક્ત્વ (જે હજારથી નવ હજાર) આકર્ષ કરે

છેદાપસ્થાપનીય સયત અનેક લવમા જવન્ય છે અને ઉત્કૃષ્ટ નવ સો ઉપર ને હજારની અદર આકર્ષ કરે

પગિહારવિશુદ્ધિક સયતને જવન્ય છે ને ઉત્કૃષ્ટ સાત, સુદ્ધમસ પરાય સયતને જવન્ય છે ને ઉત્કૃષ્ટ નવ અને યથાખ્યાત સયતને જવન્ય છે ને ઉત્કૃષ્ટ પાચ આકર્ષ કર્યા છે તે આ પ્રમાણે—

પગિહારવિશુદ્ધિક સયત એક લવમાં ઉત્કૃષ્ટ ત્રણ વાર પ્રાપ્ત કરે છે અને તે ત્રણ લવમાં થઈ શકે છે, તેમા પહેલા લવમા ત્રણ, બીજા લવમા બે અને ત્રીજા લવમાં બે થતા હોવાથી કુલ સાત આકર્ષ થાય છે

સુદ્ધમસ પરાયના એક લવમા ચાર આકર્ષ થાય છે ને સુદ્ધમસ પરાય ત્રણ લવમાં પ્રાપ્ત થાય છે.

૧ આનો પણ દેતુ નમનવેવો નથી

તેમા પહેલા ભવમા ચાર, બીજા ભવમાં ચાર, ત્રીજા ભવમા એક એમ કુલ નવ આકર્ષ થાય છે

યથાખ્યાત ચારિત્ર ત્રણ ભવમા પ્રાપ્ત થાય છે તેમા પહેલા ભવમા બે, બીજા ભવમા બે ને ત્રીજા ભવમા એક—એમ કુલ પાંચ આકર્ષ થાય છે.

૨૬ મુ સયતપજ્ઞાની સ્થિતિ (ગણ) નું દાર—

એક જીવ આશ્રયી

સામાયિક સયત કાળથી ક્યાસુધી હોય ?

ઉત્તર—જવન્ય એક સમય અને ઉત્કૃષ્ટ કાઈ ઊણા નવ વરસે ન્યૂન કોઈ પૂર્વ સુધી હોય. જે પ્રમાણે છેદોપસ્થાપનીય માટે પણ સમજવું. પરિહાર વિશુદ્ધિક જવન્ય એક સમય અને ઉત્કૃષ્ટ ૨૯ વર્ષ ઊણું કોઈ પૂર્વ સુધી હોય. સૂક્ષ્મસપરાય સયત જવન્ય એક સમય ને ઉત્કૃષ્ટ અતર્મુહર્ત્ત હોય. યથાખ્યાત સયત માટે સામાયિક સયત પ્રમાણે સમજવું

અનેક જીવ આશ્રયી સામાયિક સયત કેટલ કાળ સુધી શાસનમા પામીએ ? એટલે કે સામાયિક સયતો કાળથી ક્યા સુધી હોય ?

ઉત્તર—સર્વકાળ હોય.

છેદોપસ્થાપનીય સયતો કાળથી ક્યા મુધી હોય ?

ઉત્તર—૪૦ વર્ષ અઢીસો વર્ષ મુધી હોય ને ઉત્કૃષ્ટ પચાસ લાખ કોડ સાગરોપમ મુધી હોય.

(ઉત્સર્પિણીમાં પ્રથમ તીર્થ કરતું શાસન અઢીસો વર્ષ મુધી જ હોય તેમા છેદોપસ્થાપનીય સયત હોય અને અવસર્પિણીમા પ્રથમ તીર્થકરતું શાસન પચાસ લાખ કોડ સાગરોપમ મુધી હોય તેમાં છેદોપસ્થાપનીય સયત હોય) આમાયિક મયત મહાવિદેહની અપેક્ષાએ મર્વ કાળ હોય.

પરિહારવિશુદ્ધિક મયતો કાળથી કેટલા કાળ મુધી હોય ?

ઉત્તર—૪૦ વર્ષ કાઠક ઊણા બમો વર્ષ મુધી હોય ને ઉત્કૃષ્ટ કાઠક ન્યૂન બે પૂર્વ કોટી વર્ષ મુધી હોય.

અહીં કાઠક ન્યૂન તે ૫૮ વર્ષ ન્યૂન બસો વર્ષ સમજવા. તે આ પ્રમાણે—ઉત્સર્પિણીમા પ્રથમ તીર્થ કરની પામે મો વરસના આયુષ્યવાળો મનુષ્ય પરિહારવિશુદ્ધિક આગ્રિ ગ્રહણ કરે અને તેના જીવિતના અ તે તેની પાસે સો વરસના આયુષ્યવાળો

સામાયિક ચારિત્રની પ્રાપ્તિ પછી તુરતજ મરણ થાય તેની અપેક્ષાએ જવન્ય એક સમય જાણવો અને ઉત્કૃષ્ટ નવ વર્ષ ન્યૂન પૂર્વકોટી વર્ષ છે, તેની ગણના ગર્ભસમયથી માહીને કરવી જન્મમયથી માહીને કરીએ તો આઠ વર્ષ ન્યૂન પૂર્વકોટી વર્ષ સમજવા.

પરિહારવિશુદ્ધિકનો કાળ જવન્ય એક સમય તત્કાળ મરણની અપેક્ષાએ જાણવો. ઉત્કૃષ્ટ કાઠક ન્યૂન ૨૬ વર્ષ ઓછી પૂર્વકોટી કહી છે તે કોડપૂર્વના આયુષ્યવાળો કાઠ કાઠક ન્યૂન નવ વરમની ઉમરે ચારિત્ર ગ્રહણ કરે તેને વીસ વરસનો દીક્ષાપર્યાય થાય ત્યારે દૃષ્ટિવાદની અનુજ્ઞા મળે. ત્યારપછી તે પરિહારવિશુદ્ધિક ચારિત્ર ગ્રહણ કરી શકે. તેની ૧૮ માસની સ્થિતિ છે છતાં અવિચ્છિન્ન પરિણામે જીવન પર્યંત પાળે તેની અપેક્ષાએ તેટલો કાળ જાણવો.

યથાખ્યાત સયતને ઉપશમાવસ્થામાં મરણની અપેક્ષાએ એક સમય અને કેવળીપણાની અવસ્થાએ દેશોન પૂર્વકોટી કાળ હોય.

૮૦ ત્રીશમું અંતર કાળ—

એક સામાયિક મયત ને બીજા સામાયિક સયત વચ્ચે નવી પ્રાપ્તિમા કેટલા કાળનું અંતર હોય ?

ઉત્તર—જવન્ય એક સમય ને ઉત્કૃષ્ટ સ ખ્યાત વર્ષોનું હોય, એ રીતે યથાખ્યાત સુધી સમજવું.

સામાયિક સયતોનું કેટલું અતર હોય ?

ઉત્તર—અતર ન હોય.

છેદોપસ્થાપનીય સયતોને કેટલું અતર હોય ?

ઉત્તર—જવન્ય ત્રેમઃ હજાર વર્ષો ને ઉત્કૃષ્ટ અદાર કોડાકોડી સાગરોપમનું અતર હોય

પગિહાગવિશુદ્ધિક સયતોને કેટલું અતર હોય ?

ઉત્તર—જવન્ય ચોગરી હજાર વર્ષ અને ઉત્કૃષ્ટ અદાર કોડાકોડી માગરોપમનું અતર હોય

સુદમસપરાય સયતોને જવન્ય એક સમય ને ઉત્કૃષ્ટ છ માસનું અતર હોય.

યથાખ્યાત સયતોને અતર ન હોય.

ઉપર છેદોપસ્થાપનીય સયતનું જવન્ય અતર ૬૩૦૦૦ વર્ષનું કહ્યું છે તે અવમર્ષિણીનો છઠ્ઠો આરો ને ઉત્તમર્ષિણીનો પહેલો ને બીજો આરો એ ત્રણ આરા ૨૧૦૦૦-૨૧૦૦૦ વર્ષના હોવાથી જવન્ય અતર એ પ્રમાણે સમજવું ઉત્કૃષ્ટ અતર ઉત્તમર્ષિણીના

ચોથા આરાના પ્રારભમાં ૨૪ મા તીર્થ કર નિર્વાણ પામ્યા પછી છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર ન હોય તેથી તેનો ચોથો, પાચમો ને છઠ્ઠો તથા અવસર્પિણીનો પહેલો, બીજો ને ત્રીજો એ છ આરા કુલ ૧૮ કોડા-કોડી સાગરોપમના હોવાથી ઉત્કૃષ્ટ અતર એટલું મમજવું. ઉત્તર્પિણીના ચોથા આરાના પ્રારભમાં ને અવસર્પિણીના ત્રીજા આરાના અતમા ચોડા ચોડા કાળ છેદોપસ્થાપનીય હોય છે પણ તે અત્પકાળ હોવાથી ગણેલ નથી.

પરિહારવિશુદ્ધિક ચાગિત્ર અવમર્પિણીના પાચમા છઠ્ઠા આરામાં ને ઉત્તર્પિણીના પહેલા બીજા આરામાં ન હોવાથી એ ચાર આરાના ૮૪ હજાર વર્ષનું જવન્ય અતર 'સમજવું. ઉત્કૃષ્ટ અતર ૧૮ કોડા-કોડી સાગરોપમનું છેદોપસ્થાપનીય પ્રમાણે મમજવું.

૩૧ મુ મમુદ્ધવાત દાર—

સામાયિક સચતને કેટલા મમુદ્ધવાત હોય ?

૧ અહીં અવસર્પિણીના પાચમા આરાના આજના પરિહાર-વિશુદ્ધિકના કાળની અને ઉત્તર્પિણીના ત્રીજા આરાના પ્રારભના પરિહારવિશુદ્ધિક સ્વીકારવાના કાળની અલપતાને કારણે વિવક્ષા કરી નથી, માટે ૮૪૦૦૦ વર્ષ કહ્યા છે એમ મમજવું

ઉત્તર—છ મમુદ્વાત હોય ૧ વેદના, ૨ કૃપાય,
૩ મરણ, ૪ વૈકલ્ય, ૫ તૈજસ ને ૬ આહારક

છેદોપસ્થાપનીય માટે પણ છ મમુદ્વાત સમજના
પરિહારવિશુદ્ધિકને ત્રણ સમુદ્વાત હોય વેદના
કૃપાય ને મરણ

સૂક્ષ્મસપગયને સમુદ્વાત ન હોય

યથાખ્યાતસયતને એક કેવળી મમુદ્વાત હોય

૮૨ મુ લેખ ૬૧—

સામાયિક મયત (વાળા હવો) લોકના મખ્યા
તમા ભાગમા હોય કે અમખ્યાતમા ભાગમા હોય ?

ઉત્તર—લોકના સખ્યાતમા ભાગમા ન હોય,
અમખ્યાતમા ભાગમા હોય

એ પ્રમાણે સૂક્ષ્મસપગય મુધી મમજુ

યથાખ્યાત મયત લોકના મખ્યાતમા ભાગમા
ન હોય, મખ્યાતા ભાગમા ન હોય, અમખ્યાતમા
ભાગમા હોય, અસખ્યાતા ભાગમા હોય અને મર્વ
લોકવ્યાપ્ત પણ હોય ' (આ કેવળી મમુદ્વાતની
અપેક્ષાએ મમજુ.)

૨૩ મુ અર્થના હા—

સામાયિક સયત લોકના સખ્યાતમા ભાગને સ્પર્શે કે અસખ્યાતમા ભાગને સ્પર્શે ?

ઉત્તર—જેટલા ભાગમા હોય તેટલા ભાગને સ્પર્શે અર્થાત્ સામાયિક સયતાહિ લોકના અસખ્યાતમા ભાગને સ્પર્શે અને યથાખ્યાત સયતી યાવત્ આખા લોકને સ્પર્શે—અર્થાત્ ઉપર કહેલી અવગાહના પ્રમાણે સ્પર્શના જાણુવી, તેમ છતાં અવગાહના કરતાં સ્પર્શના આસપાસના પ્રદેગોની પણ થતી હોવાથી સહેજ વધારે મમજવી.

૨૪ મુ ભાવ હા—

સામાયિક સયત કયા ભાવમા હોય ?

ઉત્તર—ક્ષાયોપશમિક ભાવમા હોય—એ પ્રમાણે સૂક્ષ્મસંપગાય મયત સુધી સમજવું.

યથાખ્યાત સયત કયા ભાવમા હોય ?

ઉત્તર—ઔપશમિકભાવમા હોય અથવા ક્ષાયિક ભાવમા હોય. (આ બે શ્રેણી આશ્રી સમજવું)

૨૫ મુ પગિમાણુ હા—

સામાયિકસયતો એક કાળે કેટલા હોય ?

ઉત્તર—પ્રતિપદમાનની અપેક્ષાએ કદાચ હોય ને કદાચ ન હોય. હોય તો જવન્ય એક, બે, ત્રણ હોય અને ઉત્કૃષ્ટ બે હજારથી નવ હજાર હોય. પૂર્વ-પ્રતિપદ જવન્ય ને ઉત્કૃષ્ટ બે હજાર કોડથી નવ હજાર કોડ સુધી હોય.

હેટોપસ્થાપનીય એક સમયે કેટલા હોય ?

પ્રતિપદમાનની અપેક્ષાએ કોઈ સમયે હોય અને ન પણ હોય. હોય તો જવન્ય એક, બે, ત્રણ અને ઉત્કૃષ્ટ બસોથી નવસો સુધી હોય. પૂર્વપ્રતિપદની અપેક્ષાએ કવચિત્ હોય, કવચિત્ ન હોય (ન હોય તે બાવીશ તીર્થ કરને વારે સમજવું) હોય તો જવન્ય ને ઉત્કૃષ્ટ બસોથી નવ સો કોડ સુધી હોય.

પરિહારવિનુદ્ધિક સયત પ્રતિપદમાનની અપેક્ષાએ કવચિત્ હોય, કવચિત્ ન પણ હોય હોય તો જવન્ય એક, બે, ત્રણ સોથી નવસો હોય.

કવચિત્ ન હોય. હોય તો જવન્ય એક, બે, ત્રણ હોય
ને ઉત્કૃષ્ટ ૧૦૮ ક્ષપકશ્રેણીવાળા અને ૫૪ ઉપશમ-
શ્રેણીવાળા હોય કુલ ૧૬૨ હોય. પૂર્વપ્રતિપદ્મ કવ-
ચિત્ હોય અને કવચિત્ ન હોય. હોય તો જવન્ય
એક, બે, ત્રણ હોય અને ઉત્કૃષ્ટ બમોથી નવસો હોય

યથાખ્યાતસયતો પ્રતિપદ્ધમાન ક્વચિત્ હોય,
 ક્વચિત્ ન હોય. હોય તો જવન્ય એક, બે, ત્રણ ને
 ઉત્કૃષ્ટ ૧૬૨ ઉપર પ્રમાણે હોય. પૂર્વ પ્રતિપદ્ધ જવન્ય
 ને ઉત્કૃષ્ટ બે કોડથી નવ કોડ સુધી હોય

છેદોપસ્થાપનીય સચતમાં ઉત્કૃષ્ટ પરિમાણ પ્રથમ જિનના તીર્થની અપેક્ષાએ મળવે છે. જવન્ય સખ્યા કહી છે તે સમજતી નથી, કાગણ કે પાચમા આગને અતે તો પાંચ ભગત ને પાચ ઐરવતમા બે બે હોવાથી ૨૦ હોય. કોઇ આચાર્ય કહે છે કે- જવન્ય પરિમાણ પણ પ્રથમ જિનના તીર્થને આશ્રયી સમજવું

૩૬ દત્રીગણુ અપ્પગણુ ના —

પૂર્વોક્ત પાત્રે પ્રકાશના મયત કોણે કોનાથી
અલપ છે, અધિક છે અથવા સમાન છે ?

ઉત્તર—મુશ્કેલ પરાય સૌથી બોડા હોય, તેથી

પરિહારવિશુદ્ધિક સંખ્યાતગુણા હોય, તેથી યથા-
ખ્યાત સંયત સંખ્યાતગુણા હોય, તેથી છેટોપસ્થા-
પનીય સંખ્યાતગુણા હોય, તેથી સામાયિક સંયત
સંખ્યાતગુણા હોય (એક દર બધા સંયતો સંખ્યાતા
જ હોવાથી આ પ્રમાણે સમજવું.)

આ હકીમત સ્પષ્ટ કરે છે—

સુક્ષ્મ સપગાયનો કાળ યોડો હોવાથી અને તે ઉત્કૃષ્ટ શતપૃથક્ત્વ જ હોવાથી થોડા કદ્યા છે.

પરિહારવિશુદ્ધિકનો કાળ વધારે હોવાથી અને તે ઉત્કૃષ્ટ સહસ્રપૃથક્ત્વ હોવાથી સૂક્ષ્મસપરાયથી મખ્યાતગુણા કહ્યા છે.

યથાખ્યાત સયત ઉત્કૃષ્ટ કોટી પૃથક્ત્વ હોવાથી
પરિહારવિશુદ્ધિકથી સખ્યાતગુણા કહ્યા છે

છેદોપસ્થાપનીય ઉત્કૃષ્ટ સો કોટી પૃથક્ત્વ
હોવાથી યથાખ્યાતથી સખ્યાતગુણા કહ્યા છે.

સામાયિક સયત ઉત્કૃષ્ટ હજર કોટી પૃથક્ત્વ
હોવાથી છેદોપસ્થાપનીયથી સખ્યાતગુણા કહ્યા છે.

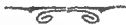
इति श्रीभगवतीसूत्रपचविंशतितमशतकात्
उद्धरित पचसयतप्रकरण सपूर्ण ।

श्रीभगवत्सूत्रान्तर्गतपञ्चविंशतितमशतकस्य

सप्तमोद्देशकः

पष्ठोद्देशके सयत्ताना स्वरूपमुक्त, सप्तमेऽपि तदेवोच्यते
इत्येव सम्बन्धस्यास्येदमादिस्त्रयम्—‘कइ ण भते !’ इत्यादि,
इहापि प्रज्ञापनादीनि द्वाराणि वाच्यानि, तत्र प्रज्ञापना-
द्वारमधिकृत्योक्तम्—

कति ण भते ! सजया पन्नत्ता ?, गोयमा ! पच
सजया पं०, त०—सामाइयसजए, छेओवट्ठावणिय-
सजए परिहारविसुद्धियसंजए सुहुमसपरायसजए
अहक्कायसजए, सामाइयसजए णं भते ! कतिविहे
पन्नत्ते ?, गोयमा ! दुविहे पन्नत्ते, त जहा—इत्त-
रिण य आवकहिण य, छेओवट्ठावणियसजए ण
पुच्छा, गोयमा ! दुविहे पं०, त०—सातियारे य

निरतिपारे य, परिहारविसृद्धियसजण पुच्छा
 गोयमा ! दुविहे प०, त०-णिच्चिसमाणण य निच्चि
 द्दकाइण य, सुहुममपरागपुच्छा, गोयमा ! दुविहे
 प०, त०-सकिलिस्समाणण य विसुद्धमाणण य
 अहम्मायमजण पुच्छा, गोयमा ! दुविहे प०
 त०-उउमत्थे य केरली य ॥ सामाहयमि उ क
 चाउज्जाम अणुत्तर धम्म । तिचिहेणं फासयतो
 सामाहयसंजओ स खलु ॥ १ ॥ छेत्तूण उ परि
 याग पोराण जो ठवेइ अप्पाण । धम्ममि पचजामे
 छेदोवट्ठावणो म खलु ॥ २ ॥ परिहरइ जो विसुद्ध
 तु पचयाम अणुत्तर धम्मं । तिचिहेण फासयतो
 परिहारियसंजओ स खलु ॥ ३ ॥ लोभाणु वेय-
 यतो जो खलु उवसामओ व खवओ वा । सो
 सुहुमसपराओ अहम्माया उणओ किंचि ॥ ४ ॥
 उवसंते खीणंमि व जो खलु कम्ममि मोहणिज्जमि ।
 उउमत्थो व जिणो वा अहम्माओ सजओ स
 खलु ॥ ५ ॥ (सूत्र ७८६)

‘कति ण मते !’ इत्यादि, ‘सामाहयसजण’त्ति
 सामायिक नाम चारित्रविशेषस्तत्प्रधानस्तेन वा सयतः
 सामायिकसयतः, एवमन्येऽपि, ‘इत्तरिय य’त्ति इत्तर-

गोयमा ! एगमि सजलणलोमे होज्जा, अहक्वा-
यसंजए जहा नियंठे १८ ॥

सामाइयसंजए णं भते ! किं सलेस्से अलेस्से
होज्जा ? गोयमा ! सलेस्से होज्जा जहा कसाय-
कुसीले, एव छेओवट्टावणिएवि, परिहारविस्तुद्विण
जहा पुलाए, सुहुमसपराण जहा नियंठे, अहक्वाण
जहा सिणाए, नवर जइ सलेस्से होज्जा एगाए
सुफलेस्साण होज्जा १९ ॥ (सूत्रं ७९२)

‘एव छेओवट्टावणिएवि’ ति, अनेन ऋकुशममानः
कालतश्छेदोपस्थापनीयसयत उक्तः, तत्र च ऋकुशस्यो
त्सर्पिण्यवमर्षिणीव्यतिरिक्तकाले जन्मत सञ्जावतश्च सुप-
मसुपमादिप्रतिभागत्रये निषेधोऽभिहितः दुष्पमसुपमाप्रति
भागे च त्रिधि छेदोपस्थापनीयसयतस्य तु तत्रापि निषे-
धार्थमाह—‘नवर’ मित्यादि ॥ सयमस्थानद्वारे—
‘सुहुमसपराये’ त्यादौ ‘असखेज्जा अंतोसुहुत्तिया
सजमट्टाण’ ति अन्तर्मुहूर्त्ते भजानि आन्तर्मुहूर्त्तिकानि,
अन्तर्मुहूर्त्तप्रमाणा हि तदद्धा, तस्याश्च प्रतिममय चरणत्रि
शुद्धिविशेषभावादसङ्ख्येयानि तानि भजन्ति, यथाख्याते
त्वेकमेव, तदद्धायाश्चरणत्रिशुद्धेर्निविशेषत्वादिति ॥ सयम-
स्थानाल्पवहुत्वचिन्ताया तु किलामद्भावम्यापनया मम

पहुच जहन्नेण कोटिपुहुत्तं उक्कोसेणवि कोडि-
पुहुत्त ३५ ॥

एएसि ण भते ! सामाहयछेओवट्ठावणियप-
रिहारविसुद्धियसुहुमसपरायअहम्भायसजयाण
कयरे २ जाव विसेसाहिया ? गोयमा ! सब्ब-
त्थोवा सुहुममपरायसजया परिहारविसुद्धियस-
जया संखेज्जगुणा अहम्भायसंजया सखे० छेओ-
वट्ठावणियसजया सखे० सामाहयसजया सखे-
ज्जगुणा ३६ ॥ (सूत्र ७९८)

‘सामाहय’ इत्यादौ सामायिकप्रतिपत्तिसमयसमन-
न्तरमेव मरणादेक समयः, ‘उक्कोसेण देसूणएहिं
नवहिं वासेहिं ऊणिया पुब्बकोडी’चि यदुक्तं तद्गर्भ-
समयादारम्यावसेयम्, अन्यथा जन्मदिनापेक्षयाऽष्टमर्षो-
निकैव सा भवतीति, ‘परिहारविसुद्धिए जहन्नेण एक
समय’ति मरणापेक्षमेतत्, ‘उक्कोसेणं देसूणएहिं’ति,
अस्यायमर्थः—देशोननयर्षजन्मपर्यायेण केनापि पूर्वकोट्या
युपा प्रत्रज्या प्रतिपन्ना, तस्य च विंशतिर्यप्रत्रज्यापर्या-
यस्य दृष्टिगदोऽनुज्ञातस्तत्तथासौ परिहारविशुद्धिक प्रति-
पन्नः, तच्चाष्टादशमासमानमप्यगिच्छन्नतत्परिणामेन तेना-

प्रमाणत्वेन चतुरशीतिर्वर्षमहस्राणा भवति तत्र च परिहार-
 विशुद्धि न भवतीति कृत्वा जघन्यमन्तर तस्य यथोक्त
 स्यात्, यथेहान्तिमजिनानन्तरो दुष्पमाया परिहारविशुद्धि-
 ककालो यश्चोत्तमर्षिण्यास्त्वृतीयसमाया परिहारविशुद्धिकप्र-
 तिपत्तिकालात्पूर्वः कालो नासौ निरक्षितोज्ज्वलत्वादिति,
 'उक्कोसेण अट्टारससागरोवमकोडाकोडीओ' ति
 छेदोपस्थापनीयोत्कृष्टान्तरवदस्य भावना कार्येति ॥ परि-
 माणद्वारे 'छेदोवट्टावणिये' इत्यादौ 'जहन्नेणं कोहि-
 सयपुहुत्त उक्कोसेणवि कोडिसयपुहुत्त'ति, इहोत्कृष्ट
 छेदोपस्थापनीयसयत परिमाणमादि तीर्थकर तीर्थान्याश्रित्य
 सभवति, जघन्य तु तत्सम्यग् नावगम्यते, यतो दुष्पमान्ते
 भरतादिषु दशसु क्षेत्रेषु प्रत्येक तद्वयस्य भावाद्विशतिरेव
 तेषा श्रूयते, केचित्पुनराहुः—इदमप्यादितीर्थकराणा यस्ती
 र्थकालस्तदपेक्ष्यैव समवसेय, कोटीशतपृथक्त्व च जघन्य
 मल्पतरमुत्कृष्ट च बहुतरमिति ॥ अल्पबहुत्वद्वारे,—'सच्य
 त्थोवा सुहुमसपरायसजय'ति स्तोक्तत्वात्तत्कालस्य
 निर्ग्रन्थतुल्यत्वेन च शतपृथक्त्वप्रमाणत्वात्तेषा, 'परिहार
 विशुद्धियसजया सखेज्जगुण'ति तत्कालस्य बहुत्वात्
 पुलाकतुल्यत्वेन च सहस्रपृथक्त्वमानत्वात्तेषाम्, 'अह-
 कप्रायसंजया संखेज्जगुण'ति कोटीपृथक्त्वमानत्वा-

→□=□=□≈□=□=□≈□=□=□=□=□थीमगवतीसुत्रांतगत

तेषां, 'छेदोचिद्वाचणियसजया सग्वेज्जगुण'ति कोटी-
शतपृथक्त्वमानतया तेषामुक्तत्वात्, 'सामाह्वयसजया
सग्वेज्जगुण'ति कषायकुशीलतुल्यतया कोटीसहस्रपृथक्त्व-
मानत्वेनोक्तत्वात्तेषामिति ॥

इति श्रीभगवतीसूत्रपञ्चविंशतितम-
शतकस्य सप्तमोद्देशकादुद्धरित
पञ्चसयत्प्रकरण
समाप्त ।

הנהגות אלו הן חלק מהמאמצים של משרד החינוך להפחית את הסיכונים של התאבדות בקרב תלמידי התיכון. משרד החינוך מעריך כי התאבדות בקרב תלמידי התיכון היא תופעה נادرة, אך חשובה, ויש להקדיש תשומת לב מיוחדת לה.

